

νυμος συγγραφεὺς πρὸς τὴν ὑπὸ Walz ἔκδ. ἑλλην. ρητόρων III, σ. 610, ἀναφέρων ταῦτα «πέμπτη ρητορικὴ ἢ κολακευτικὴ, ἣς ἠγγίστατο Δημάδης καὶ Ἀριστόβουλος». Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις αὐτοῦ ἔργοις, ἄπερ ζῶντος ἔτι τοῦ Ἀλεξάνδρου συνέγραψεν ὁ Ἀριστόβουλος, ἠρέσκετο εἰς ὑπερβολικὰς περιγραφὰς προσώπων καὶ πραγμάτων. Τοῦ ἐλαττώματος ὁμοίως τούτου ἀπηλλάγη προφανῶς ὀψιαιτέρων, ὅτε ἐν προκεχωρηκυῖα ἡλικίᾳ ἐπεχείρησε νὰ συγγράψῃ τὸ κύριον αὐτοῦ ἱστορ. ἔργον, (ὅπερ ἦν πιθανῶς ἐπιδιωρθωμένη ἐργασία τῶν νεανικῶν περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἀποπειρῶν αὐτοῦ).

13) Πρὸς Μενάνδρ. ἀποστ. 7. 6. de encom. II, 1. Rhet. graec. IX, 160 ἔκδ. Walz Ἐξαιρέται δὲ ἰδίως ἡ διήγησις αὐτοῦ περὶ Τιμοκλείας, περὶ ἣς ἴδ. Πλουτάρχ. «Γυναικῶν ἀρεταί» 24 καὶ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τάσσεται πρὸς τὴν τοῦ Ξενοφῶντος ἀφήγησιν περὶ Πανθείας καὶ τὴν τοῦ Θεοπόμου περὶ Θίβης. Πρὸς Munk: gesch. der gr. Lit. II, σ. 473.

14) Ἰπὸ Dübner ἐν Παρισίοις 1846. σ. 94 ἐφεξῆς.

15) Πρὸς Munk: gesch. der gr. Lit. II, σ. 484. Περὶ δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀγλαοῦ ἴδ. Δοναλδσῶνος ἱστορ. ἑλλην. φιλολ. μετ. Βαλέτ. I, σ. 523 καὶ σημ. 1.

16) «Ἀποσγόμενος τροφῆς διὰ τὸ ἀμβλυώττειν» Σουΐδας. Πρὸς Δοναλδσ. ἱστ. ἑλλ. φιλ. μετ. Βαλ. I, σ. 523.

17) Κατὰ δὲ τὸν Munk: Gesch. der gr. Lit. II, σ. 484, τῷ 247.

18) Πρὸς V. 3, 1. καὶ 6, 2.

19) V. 5, 1.

20) ἢ Δαιμάχου, κατὰ Munk: Ges. der gr. Lit. II, σ. 483.

21) Βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 315—291. Πρὸς Munk: Gesch. der gr. Lit. II, σ. 483.

22) Ἐπὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Σανδρακόττου Ἀλλιτροχάδου βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 291—263. Πρὸς Munk: ges. der gr. Lit. II, σ. 483.

23) Πρὸς Δοναλδσ. ἱστ. ἑλλ. φιλολ. κτλ. μετ. Βαλέτ. I, σ. 501. «Ἄλλ' ὁ Ἀρριανὸς καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς θεωροῦσιν αὐτὸ (τὸ σύγγραμ. τοῦ Μεγαθ.) ὡς μέγα κῦρος ἔχον εἰς τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἣς πραγματεύεται».

24) Πρὸς Munk: ges. d. gr. Lit. II, σ. 483 «Seine (Megasthenes) geographischen Angaben sind sehr genau und zuverlässig, und wenn auch von seinen sonstigen Nachrichten über Indische Geschichte und Einrichtungen manche beim ersten Anblick als fabelhaft erscheinen, so hat doch eine eingehende Vergleichung derselben mit den uns jetzt zugänglichen Sanskritquellen gezeigt, dass vieles davon auf sagenhaften Mittheilungen der Eingeborenen beruht und von Megasthenes keineswegs erdichtet ist!».

25) 15, 70, 706, 710.

26) Πρὸς Lassen: Jndische Alterthumskunde II, 662, 730, 736.

27) V. 5, 1, 6, VII, 2, 4.

28) Hist. graec. II, p. 394 ἐξῆς.

29) Πρὸς Munk: gesch. der gr. Lit. II, σ. 476.

30) Πρὸς Munk: ges. der gr. Lit. II, σ. 476. «Ein Jugendfreund Alexanders und von diesem nach seines Vaters Tode hochgeehrt.»

31) Ἀρ. Ἀνάβ. III, 6, 6. Τὴν στρατείαν ταύτην διόκησεν ἐπὶ πέντε ἔτη. Πρὸς Munk: Gesch. der gr. Lit. II, σ. 476.

32) Ἀρ. Ἀνάβ. IV, 7, 2.

33) Πρὸς Munk: Gesch. der gr. Lit. II, σ. 473. «Onesikritos aus Aegina oder Astypalea. wurde in schon vorgerückten Jahren ein Schüler des Cynikers Diogenes, begleitete dann Alexander auf seinen Feldzügen... wurde von diesem beauftragt als Obersteuermann mit Nearch den Seeweg von Indien nach den Mündungen des Euphrat und Tigris zu erforschen». Ὁ Ἀρριανὸς Ἀνάβ. VI, 2, 3, ἀποκαλεῖ αὐτὸν ψευδόμενον, ἐπιφέρων τὰδε «τῆς δὲ αὐτοῦ νεῶς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὅς... καὶ τοῦτο εἰψεύσατο ναύαρχον εἶναι γράψας, κυβερνήτην ὄντα».

34) Πρὸς Munk: ges. d. gr. Lit. II, σ. 476. «in einem wahrscheinlich «παράπλους» betitelten werke».

35) 15, 70.

36) Πρὸς Munk: Gesch. der gr. Lit. II, σ. 476.

37) Πρὸς VI, 13, 4, 19, 5, 28, 5, VII, 3, 6, 5, 6, 20, 9, 25, 4.

38) Ἀναβ. VII, 25, 4.

39) Ἀναβ. VII, 15, 5.

40) 15, 682, 730.

41) Ἀναβ. I, 10, 4, II, 25, 3, VI, 1, 4, VII, 23, 7.

42) Πρὸς Ἀναβ. II, 14, 2, ἐνθα λέγεται ρητῶς, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπαντᾷ πρὸς ἐπιστολὴν τοῦ Δαρείου.

43) «Βασίλειαι ἐφημερίδες». Πρὸς Munk: Ges. der gr. Lit. II, σ. 483.

44) Καρδία πόλις ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου κειμένη.

45) Εἶναι ὁ Εὐμένης ἐκεῖνος, ὅστις κατὰ τοὺς δεινοὺς πολέμους τῶν Διαδόχων μετὰ θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου διεκρίθη ὡς στρατηγὸς καὶ φίλος πιστὸς τοῦ βασιλικοῦ τῆς Μακεδονίας οἴκου. Περὶ τούτου, κατέπεσε καὶ ὁ οἶκος ἐκεῖνος 315 π. X.

46) Πρὸς Ἀρριαν. Ἀναβ. V, 24, 6, VII, 4, 6.

47) Πρὸς Ἀθήναιον. X, 134 B.

48) Πρὸς Ἀρρ. Ἀνάβ. VII, 25, 1. καὶ 26, 1.

49) Κεφ. 76.

50) Ἐκδ. Didot 1846. σ. 121 ἐφεξῆς.

51) Ἐν Λονδίνῳ 1871. Β'. σ. 230.

52) Ἥτις εἶναι συνέχεια τῆς ὑπὸ K. C. Müller συγγραφείσης ἱστορίας τῆς ἑλλην. φιλολογίας, ἣς ἔχομεν γλαφυρὰν μετάφρασιν τοῦ ἀοιδίμου Κυπριανοῦ.

53) Τῶν εἰς θεραπείαν τοῦ βασιλέως τεταγμένων. Πρὸς Ἀνάβ. IV, 13, ἐνθα ἀκριβῶς ὀρίζεται ἡ ἀποστολὴ τῶν παιδῶν τούτων. «Ἐκ Φιλίππου ἦν ἤδη καθεστῆχος τῶν ἐν τέλει Μακεδόνων τοὺς παῖδας ὅσοι εἰς ἡλικίαν ἐμειραχιοῦντο καταλέγεσθαι εἰς θεραπείαν τοῦ βασιλέως, τὰ τε περὶ τὴν ἄλλην διαίταν τοῦ σώματος διακονεῖσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ κοιμώμενον φυλάσσειν τούτοις ἐπετέτραπτο» καὶ ὁπότε ἐξελεύνοιο βασιλεὺς, τοὺς ἔππους παρὰ τῶν ἰπποκόμων δεχόμενοι ἐκεῖνοι προσῆγον καὶ ἀνεβαλλόν οἱ τὸν βασιλέα τὸν Περσικὸν τρόπον καὶ τῆς ἐπὶ θύρᾳ φιλοτιμίας βασιλεῖ κοινῶν ἦσαν». Τὰ δὲ περὶ τῆς προκειμένης συνωμοσίας ἴδε ἐν τῷ 13 κεφαλαίῳ τούτῳ καὶ ἐφεξῆς.

54) Διότι ἐλλείπουσι περὶ τὸ τέλος ὀλίγα τινὲς σελίδες. «ἐν αἷς ἱστοροῦντο τὰ τῷ Ἀντιπάτρῳ διατεταγμένα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, τὰ περὶ δραπετεύσεως τοῦ Ἀρπάλου, περὶ μελετωμένης ἐπισκέψεως τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἑλλάδα, περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς εἰς Ἐκβάτανα μεταβάσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ὠπίδος καὶ περὶ τῆς ἐκ παρενοήσεως διαφορᾶς τοῦ Εὐμένους καὶ Ἡφαιστίωνος». Πρὸς Δοναλδσῶνος ἱστορ. ἑλλην. φιλολ. κτλ. Β'. τόμ. σ. 230.

55) Ἰδ. K. Abicht Arrians Anab. Einl. κτλ. σ. 13 ἐξ.

56) Πρὸς Ἀναβ. I, 14, 20, III, 10. — V, 7, 2, 13, καὶ ἀλλαγῶ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Διερευνητικὸς τῶν πολικῶν χωρῶν. — Ὁ κ. Κάρολος Ραμπὼ θ' ἀναλάβῃ νέον ταξίδιον εἰς τὰς πολικὰς χώρας καὶ ἐπεβίβασθη πρὸς τοῦτο ἐξ Ἐδιμβούργου τοῦ μεταφορικοῦ ἅμα καὶ ἀγγελιαφόρου Μάγχα ης. Τὸ σκάφος τοῦτο ἐπισκερθεῖται τὸ νηϊδριον Ζὰν Μαυῆν, ὅπερ ἀπώλετο ἐν μέσῳ τοῦ παγωμένου Ὀκεανοῦ μεταξὺ Γροιλανδίας καὶ Νορβηγίας. Εἰς τὸν κ. Ραμπὼ ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις διαφόρων ἐπιστημονικῶν μελετῶν, εἰς ἃς θὰ ἐπιδοθῶσι τὰ μέλη τῆς ἐκδρομῆς. Ἀρ' ἐτέρου ὁ κυβερνήτης τοῦ σκάφους κ. Μπιενιαμὲ θὰ προβῇ εἰς ὑδρογραφικὰς μελέτας ἐν ταῖς ὀλίγον γνωσταῖς ταύταις θαλάσσαις.

Ὁ ἐν Λονδίῳ πύργος Γουάτικιν. — Μετὰ τὴν ἰδρύσιν τοῦ ἐν Παρισίοις πύργου Ἐφφὲλ ὁ ἄγγλος μηχανικός σὶρ Ἐδουάρδος Γουάτικιν εἶχε συλλάβει τὴν ἰδέαν ἰδρύσεως τοιοῦτου ἐν Λονδίῳ Ἐσχματίσθη παράυτα ἐπιτροπή, προσκλήθεισ ἡ πρὸς ὑποβολὴν σχεδίων ἐγένοντο μετὰ βραβείου 500 λιρῶν διὰ τὸ πρῶτον ἐγκριθέντων καὶ 250 διὰ τὸ δεύτερον καὶ ἐκ τῶν 68 ὑποβληθέντων τοιοῦτων ἐνεκρίθησαν πρῶτον τὸ τῶν κκ. Στοῦαρτ, Μὰκ Λάρεν καὶ Δάν ἐκ Λονδίνου καὶ δεύτερον τὸ τῶν κκ. Γουέψταρ καὶ Χάϊ ἐκ Λιβερπούλς. Ἀμφότεροι οἱ κατὰ τὰ σχέδια ταῦτα πύργοι θὰ ἰδρύνοντο ἐκ χαλυβός καὶ θὰ εἶχον ἀμοιβαίως ὕψος 1200 καὶ 1300 ποδῶν (τοῦ πύργου Ἐφφὲλ ἔχοντος ὡς γνωστὸν ὕψος 300 μέτρ. ἤτοι 985 περίπου ποδῶν). Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σχεδίων ὑπεβλήθησαν ταῦτα τῷ σὶρ Βενιαμίν Μπαίικκαρ, ὡς φυσικὸν δ' ἀποτέλεσμα προέκυψεν ἡλλοιωμένον σχῆμα πύργου. Πρὸς τούτοις εἶχεν ὀρισθῆ καὶ τόπος ἰδρύσεως τοῦ πύργου ἐν χώρῳ κληθέντι «Γουέμπλυ Πάρκ» καὶ ἐτέθησαν καὶ τὰ θεμέλια αὐτοῦ, ἀποτελοῦντα τέσσαρας κολοσσαίους στερεοῦς ὄγκους. Ἡ ἐξωράσις τοῦ περίεξ χώρου καὶ ἡ ἴδρυσις διαφόρων οἰκοδομημάτων μετὰ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ἐπερατώθησαν, ἀλλ' εἰσέτι οὐδὲν ἔχον ἀναφαίνεται τοῦ χαλυβδίνου ὄγκου, ὅστις ὑπὸ μορμὴν ὑψηλοτάτου πύργου θὰ προσελκύῃ τοὺς ἐκ πάσης χώρας ἐπισκέπτας.

Ἄλγεριανὴ Πομπηία. — Ἐσχάτως ὁ γάλλος ὑπουργὸς τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν κ. Λέων Μπουρζοῶζ, προβάς εἰς ἐκδρομὴν ἀνά τὴν Ἄλγεριν, ἐπεσκέψατο καὶ τὰ ἑρείπια τῆς ἀραβικῆς πόλεως Τιμγκαδ, κτισθείσης τὸν Α' αἰῶνα μ. Χ. καὶ καταστραφείσης ὑπὸ τῶν Μαυριτανῶν τὸν 5' αἰῶνα, τῆς καταστροφῆς συντελεσθείσης ὑπὸ ἀλληλοδιαδόχων δυνάσεων σεισμοῦ. Ἡ Τιμγκαδ εὑρίθεται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κωνσταντίας, εἰς ἀπόστασιν 16 μιλίων ἀπὸ τῶν ἑρειπίων τῆς Λαμβαισίς, ἄλλοτε στρατιωτικῆς ἀποικίας τῶν Ῥωμαίων καὶ στρατοπέδου τῆς περιπέστου τρίτης λεγεῶνος τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου. Ἡ Τιμγκαδ, ἐκτισμένη ὑπὸ ὑψώματος, ἦτο τόπος, εἰς ὃν ἀπεχέρουν ἐξέχοντα πρόσωπα, ὃν τρόπον ἢ ἐν Ἰταλίᾳ Πομπηία, ὡς δὲ ἡ ἰταλικὴ αὕτη πόλις οὕτω καὶ ἡ Τιμγκαδ διετήρησε τὸ λιθόστρωτον αὐτῆς, μετὰ τῶν ἰχνῶν τῶν τροχῶν τῶν ἀμαξίων, ἀγορὰν μετὰ τῶν κοσμοῦντων αὐτῇ ἀγαλμάτων, βασιλικὸν ναόν, δικαστήριον, διαφόρους ναοὺς καὶ δημόσια καθιδρύματα, θέατρον μετὰ ἐδρῶν διὰ τὸ τὸν δημόσιον καὶ τοὺς θεατὰς, πηγὰς, λουτρὰ καὶ ἐστεγασμένην ἀγορὰν μετὰ τραπεζῶν ἐκ γρανίτου, ἐδρισκομένων εἰσέτι ἐν τῇ θέσει αὐτῶν. Πρὸς τὰ ΝΔ τῆς πόλεως ἀνεγείρεται ναὸς κολοσσαίων δικαστάσεων, περικυκλουμένων ὑπὸ εὐρείων στοῶν ἐπὶ λόφου, καλουμένου διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Καπιτωλίου. Ὁ ναὸς οὗτος, ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία, ἀνασκάπτεται ἤδη, ἀποκαλυφθέντων μάλιστα τῶν ζωοφόρων, κιονοκράνων κλπ. ὡς καὶ τεμαχίων κολοσσαίου ἀγάλματος. Ὑπάρχει πρὸς τούτοις εὐρεία λιθόστρωτος, ὅλωρ ἀνέπαφος, διασχίζουσα τὴν πόλιν ἀπὸ Α πρὸς Δ, μετὰ διαφόρων θριαμβευτικῶν ἀψίδων, μία τῶν ὁποίων, ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ στηθεῖσα καὶ ὑπὸ τριῶν διατχιζομένη διόδων, εἶναι εἰσέτι ἀνέπαφος. Ἡ θριαμβευτικὴ αὕτη ὁδὸς ἦτο ἡ ἄγουσα ἀπὸ Λαμβαισίς εἰς Τεβέστην, ἣτις κέκτηται τὴν πρώτην χριστιανικὴν μονὴν τοῦ κόσμου, ἰδρυθεῖσαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δ' αἰῶνος ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου καὶ ἐσχάτως ἀνασκαφεῖσαν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Διευθύνσεως τῶν δημοσίων μνημείων. Πρὸς τούτοις ἐν Τιμγκαδ ὑπάρχει τὸ βυζαντινὸν φρούριον ἢ ἀκρόπολις, ἣν ἐν σπουδῇ ἤγειρεν ὁ στρατὸς τοῦ Σολομῶντος, διαδόχου τοῦ Βελισαρίου ἐν Ἀφρικῇ. ἐκ τῶν συντριμμάτων τοῦ νοτίου τμήματος τῆς πόλεως, διάφοροι χριστιανικοὶ βασιλικοὶ ναοὶ καὶ διάφορα ἄλλα οἰκοδομήματα, ἅτινα ἀποκαλυφθήσονται ὀλοτελῶς ἐν καιρῷ τῶν δένων. Ἐλπίζεται ὅτι καὶ ἕτερα ἐπακολουθήσουσι εὐρήματα τῇ χρησιμοποίησει περαιτέρω πρὸς ἀνασκαφὰς αὐτοῦθι δαπάνης, διότι ἐν γένει ἡ ἐπαρχία τῆς Κωνσταντίας εἶναι ἰδιαζόντως πλουσία εἰς ἀρχαιολογικὰ λείψανα τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου.

Ποῖον τοῦ σώματος ὄργανον ἀποκοιμίζεται πρῶτον; — Οἱ ἐπιστήμονες ὡς γεγῆνος ἀποδέχονται τὸ ὅτι δὲν ἀποκοιμίζονται ὁμοῦ πάντα τὰ σωματικὰ ἡμῶν ὄργανα, ἀλλ' ὅτι περιπίπτουσιν εἰς εὐχάριστον κατάστασιν ἀναισθησίας ἀλλεπαλλήλως τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Πρῶτον τὰ βλέφαρα προηγούμενα σκωτίζουσι τὴν ὄρασιν, κατόπιν ἀπο-

ναρκοῦται ἡ αἴσθησις τῆς γεύσεως καὶ κατόπιν ἀποβάλλουσι τὴν ἐνεργητικότητα αὐτῶν ἡ ὄσφρησις, ἡ ἀκοή καὶ ἡ ἀφή· ἡ τελευταία αὕτη μάλιστα αἴσθησις ὑπὸ ἐλαφροτάτης καταλαμβάνεται νάρκης καὶ εὐχεράστατα ἐπανεγείρεται. Περιέργον ἐστὶν ὅτι μολονότι ἡ αἴσθησις τῆς ὄσφρησεως ἀποναρκοῦται μεταξὺ τῶν πρῶτων, ἐπιστρέφει τελευταία, οὕτως εἰπεῖν, πάλιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ ἀκοή, μετὰ τὴν ἀφήν, εἶναι ἡ τάχιστα ἀνακτωμένη τὴν συνείδησιν. Ἐνιοὶ τῶν μυῶνων πρὸς τοῖσι, καὶ μέλη τινὰ τοῦ σώματος ἄρχονται ἀποκοιμίζομενα πρὸ τῶν ἄλλων. Ἡ ὕπνωτικὴ ἐνέργεια ἀρχομένη ἀπὸ τῶν ποδῶν, ἐπενεργεῖ βαθμηδὸν πρὸς τὰ ἄνω ἦτοι πρὸς τὸ κέντρον τῆς νευρικῆς ἐνεργείας. Τοῦτο ἐρμηνεύει τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἔχωμεν τοὺς πόδας ἀναπαυτικῶς θερμούς πρὶν ἢ καταστῆ δυνατὸς ὁ βαθὺς ὕπνος.

Ἡ παρὰ Ῥωμαίους ἀνατροφή. — Τὸ παιδίον ἐλάμβανε τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς παιδεύσεως ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ, ἢ δὲ μήτηρ ἦτο ἢ διδάσκαλος αὐτοῦ. Ἐνίοτε ἀπελευθερωθεὶς δούλος ἢ συγγενὴς τις ἀνεπλήρου αὐτὴν. Ὁ μικρὸς Ῥωμαῖος ἐδιδάσκετο τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ἀριθμησιν καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ δικαίου, ἀλλὰ ταῦτοχρόνως ἐλάμβανε καὶ πρακτικὴν ἀνατροφήν, καταγιγόμενος εἰς τὰς ἐνασχολήσεις γονέων ἢ πρεσβυτέρων συγγενῶν. Ἐνῶ ἡ μικρὰ κόρη παρὰ τῆς μητρὸς ἐμάνθανε νὰ νήθη, νὰ ὑφαίνῃ, νὰ ῥάπτῃ, ὁ πατήρ καὶ οἱ μεγαλειότεροι ἀδελφοὶ ἐδίδασκον τὸν μικρὸν παῖδα τὴν τέχνην τοῦ φυτεῖν, θερίζειν, κολυμβᾶν, ἰππεύειν, πυγμαχεῖν καὶ τοῦ χειρίζεσθαι τὰ ὄπλα. Ἐὰν ὁ πατήρ αὐτοῦ ἦτο ἱερεὺς (flamen), μετεχειρίζετο αὐτὸν ὡς βοηθὸν (camillus) ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις. Ἐὰν ὁ πατήρ κατεῖχε ὑψηλὴν θέσιν, ἐὰν ἦτο πατρίκιος, ὁ υἱὸς ἴστατο παρ' αὐτῷ μέχρις οὗ μάθῃ τὰ ὀνόματα πάντων τῶν προσερχομένων ἐν τῇ οἰκίᾳ. Τὰ τέκνα παρίσταντο πάντοτε εἰς τοὺς θριάμβους, ἐορτάς, κηδείας κτλ. ἐν αἷς ἐπεφαίνοντο αἱ εἰκόνας τῶν προγόνων αἱ τῶν. Ἐὰν εἰς τὴν πατρικὴν τράπεζαν δὲν ἦτο προσκεκλημένος τις, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαρακαθήσωσιν, ὑπηρετοῦντες ἐνίοτε. Ὁ πρῶτος παιδαγωγὸς (litterator) ἦτο γενικῶς δούλος ἢ ἀπελευθερὸς ὅστις διετήρει ἰδιαιτέραν σχολήν. Τὰ διδασκὰ ἦσαν γλισχρότατα, διότι ὁ διδάσκαλος προσεπορίζετο ἐνίοτε τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μετερχόμενος τὸν δημόσιον γραφέα (συντάκτην διαθηκῶν κτλ). Τὸ σχολικὸν ἔτος ἀπετελεῖτο ἐξ 8 μηνῶν, ἐντὸς δὲ τῶν μεγάλων διακοπῶν περιελαμβάνοντο οἱ μῆνες ἰουλίου, αὐγούστου, Σεπτεμβρίου καὶ ὀκτωβρίου. Διάφοροι ἑορταὶ διέκοπτον καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὰ μαθήματα, π. χ. ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀθηνᾶς, τὰ Κρόνια, ἡ πρώτη τοῦ νέου ἔτους, ἡ 22 φεβρουαρίου ἡμέρα μεγάλης ἑορτῆς εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀποθανόντων.

Ἐν ταῖς προκαταρκτικαῖς σχολαῖς ἡ παιδεία ἦτο κατ' οὐσίαν ἡ αὕτη πρὸς τὴν τῶν ἰδιαιτέρων παιδαγωγῶν. Ἡ ἐκπαίδευσις αὕτη ἐκρίνετο ἐπαρκῆς μέχρι τοῦ 6' καρχηδονιακοῦ πολέμου. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, πάντες ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κατέφευγον εἰς τοὺς Ἕλληνας γραμματιστάς, οἵτινες ἐδίδασκον οὐ μόνον τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ τὴν λατινικὴν δι' ἐπιστημονικωτέρας μεθόδου, οὕτως ὥστε κατῴρθωσαν ἐν τῷ πνεύματι τῶν Ῥωμαίων νὰ ἐμπνεύσωσι τὸν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν ἔρωτα.

Ὁ Ὄμηρος ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐγχειρίδιον τῶν ἑλλήνων γραμματιστῶν. Ὁ διδάσκαλος ἀνεγίνωσκε τὸ κείμενον γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, καὶ μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου τόνου. Ὁ μαθητὴς ἔδει κατὰ πρῶτον νὰ μάθῃ ἐκ στήθους τὸ ἀναγνωσθὲν χωρίον, εἶτα νὰ ἀναλύσῃ αὐτὸ οὐ μόνον γραμματικῶς, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς προσωδίας, ὡς καὶ ὑπὸ τὴν τῆς γεωργίας, ἀστρονομίας, ἱστορίας, μυθολογίας. Οἱ μαθηταὶ ἐξησκοῦντο ἐπίσης εἰς μεταφράσεις εἰς τὸ πεζὸν καὶ εἰς διαφόρους συνθέσεις πρωτοτύπου, συμπληρούσας τὰ γυμνάσματα ταῦτα. Αἱ προκαταρκτικαὶ σχολαὶ ἀπεδέχοντο ἐξ ἴσου τὰ κοράσια καὶ τοὺς παῖδας, ἀλλὰ διὰ τὰ κοράσια προὔτιματο ἡ οἰκιακὴ ἀνατροφή.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο προϋπετίθει ὅτι οἱ μαθηταὶ ἦσαν ἐν γνώσει τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, διότι οἱ παῖδες τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν ἐξεμάνθανον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας, ἐν ταῖς μετὰ τῶν ἑλλήνων δούλων συνδιαιτέσει αὐτῶν. ὅταν ὁ παῖς εἰσῆρχετο εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν ἤρχετο ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις, ἐτίθετο ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν παιδαγωγοῦ, ὅστις προπαρεσκεύαζεν αὐτὸν

εις τὰ μαθήματα καὶ συνώδευεν αὐτὸν εἰς τὴν σχολὴν μέχρις οὗ ὁ νεανίας, ἐνήλιξ γινόμενος, περιεβάλλετο τὴν ἀνδρικήν τήθεννον (toga virilis). Κατόπιν ὁ νεανίας ἠδύνατο νὰ ἀκούῃ μαθήματα ρητορικῆς, παρ' ἑλλήνων διδασκάλων εἰσαχθέντα. Ἐδιδάσκοντο δ' οἱ νέοι τὴν μουσικὴν, τὰ ἀνώτερα μαθηματικά, τὴν καλλιλογίαν καὶ τὴν ρητορικήν. Οἱ Ῥωμαῖοι, ἀνατραφέντες ἐν τῇ δημοκρατίᾳ καὶ ἐμμένοντες ἐν ταῖς ἀρχαίαις παραδόσεσι, δὲν ἠρέσκοντο πολὺ εἰς τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐκπαίδευσως, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ ἐπεδίδοντο εἰς στρατιωτικὰ καὶ ἀθλητικὰ γυμνάσια. Τὰ ταξίδια καὶ ἡ μακρὰ διαμονὴ ἐν Ἑλλάδι ἀπετέλουν τὴν κωρωνίδα τῆς ἀνατροφῆς τῶν νεανίων, ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκπαίδευσις ἐληγεν εἰς τὸ 17ον ἔτος, ὁ Ῥωμαῖος ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ ἔπαυε νὰ ᾖται πλέον puer (παῖς), καὶ ἐγίγνετο νέος (juvenis), περιεβάλλετο τὴν ἀνδρικήν ἐσθῆτα καὶ κατεγράφετο εἰς τὸν κατάλογον (tabularium) τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν. Ἐπὶ ἐν ἔτος ἐξεμάνθανε τὸ ἐπάγγελμα ὃ ἐξέλεγεν· ἐὰν δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰ νομικά, προσεκολλᾶτο εἰς διακεκριμένον πολιτευτὴν, ὅπως ὁ Κικέρων προσεκολλήθη εἰς τὸν Μούκιον Σκαιόλαν. Ἐὰν ἐπεθύμει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἐπετύγγανε θέσεώς τινος παρὰ στρατηγῶν, ἀπολαύοντι φήμης, ἐξεπλήρου δὲ καθήκοντα ἀνάλογα πρὸς τὰ τῶν νῦν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου. Οἱ πληθεῖοι νέοι εἰσῆρχοντο ἀμέσως ἐκ τῆς σχολῆς εἰς τὸν ἀγροτικὸν βίον, εἰς τὸ ἐμπόριον κτλ.

Ὁ ἐν Παριτίοις ναὸς τῶν Οὐνιτῶν. — Ὀλίγιστοι ἴσως θὰ γινώσκωσιν ὅτι ἐν Παριτίοις οἱ Οὐνίται κέκτηνται ναὸν ἐν ᾧ ἡ ἱεροτελεστία γίνεται ὡς καὶ ἐν τοῖς ὀρθοδόξοις ναοῖς. Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Ἰουλιανοῦ τοῦ πένθητος, κειμένη ἐν τῷ βάρθει χώρῳ περικλειομένου ὑπὸ σταύλων, ἀμαξοστασίων, πεπαλαιωμένων οἰκοδομῶν καὶ παραχωρηθεῖσα πρὸς διετίαν εἰς τοὺς τὸν πάπαν ὡς κεφαλὴν ἀναγωνίζοντας Ὀρθοδόξους. Οἱ διὰ τὸν χορὸν κλπ. προωρισμένοι παῖδες τοῦ ναοῦ τούτου καταρτίζονται ἐν ἐπὶ τούτῳ σχολῇ καλουμένῃ «Ἀνατολικὴ σχολὴ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου». Ἰδρῦθη δὲ ἐν Παριτίοις πρὸς καταρτισμὸν 12 παιδῶν ἐκλεγομένων ἐκ τῶν τέκνων τῶν Οὐνιτῶν καὶ φερόντων ἐκάστου τὸ ὄνομα ἐνός τῶν 12 ἀποστόλων, οἵτινες μανθάνουσι τὰ τῆς διακονίας ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις καὶ ἐκμανθάνουσι ταυτοχρόνως καὶ τὴν γαλλικὴν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ παῖδες οὗτοι, εἰς τὰς πατριδας αὐτῶν κατόπιν ἐπιστρέφοντες ἀποβαίνουσιν ἐστίαί τοῦ οὐνιτισμοῦ ἢ τε γαλλικὴ κυβερνήσις καὶ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ παρέχουσιν εἰς τὴν σχολὴν ταύτην χρηματικὴν ὑποστήριξιν.

Ἐν τῇ ὀχολῇ ἐν Γερμανίᾳ. — Ἰδοὺ τί γράφει ὁ κ. Γουσταῦς Κομπὲ περὶ τῆς ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ διατριβῆς ἐν Γερμανίᾳ:

Εἰς τῶν ἀνωτέρων διδασκάλων τοῦ σπουδαίου ἐν Βιησβάδεν γυμνασίου ἐκάλεσέ με «ein elephanten-Muhkalb» (νεογόνν ἐλέφαντος). Ὅταν ἦτο πολὺ ὠργισμένος ἀπεκάλει με «νεογόνν ἐλέφαντος ἐκ τοῦ ἔνω Νεῖλου» προστιθέμενος: «διότι οὗτοι εἶναι οἱ βλακωδέστεροι!» Θὰ ἠδύνατο ἄρα γε πᾶσα ἄλλη φράσις τερπνότερον νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν τάσιν τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος: Ὁ ἀγαπητὸς οὗτος ἀνώτερος διδάσκαλος (αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη) ἐχρησιμοποιοῖ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν μάθησιν ἐν τῷ ἐλέγχῳ, ὃν ἀπηύθυνε πρὸς μαθητὴν, ὃν ἐν τέλει εὐμενέστατα ἀπεχαιρέτισε, προστιθέμενος καθ' ἣν στιγμὴν ἀπῆλειψε (κατὰ παράκλησιν τοῦ μαθητοῦ) κακὴν αὐτοῦ βαθμολογίαν: «Λοιπὸν, Κομπέ, καλὸν τὸ ὅτι ἐπιστρέφεις εἰς τοὺς Μοχικάνους¹, εἰς οὓς καὶ ἀνήκεις». Ὅπως δὲ ποτε, λέγει ὁ κ. Κομπέ, προὔτιμον νὰ ᾖμαι Μοχικάνος ἢ «νεογόνν ἐλέφαντος ἐκ τοῦ ἔνω Νεῖλου». Ὁ διευθυντὴς (Herr Director): ἦτο ἀνώτερος σχολιακὸς σύμβολος (Oberschulrath). Εἰς ἡμᾶς ὅμως τοὺς μαθητὰς ἦτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα «ψυχρὸς βιάτραχος», διότι οὐδέποτε ἐθερμαίνετο. Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς θερμοτάτας θερινὰς ἡμέρας — ἰκανὴν δὲ θερμότης ἐπικρατεῖ τὸ θέρος ἐν Βιησβάδεν — ἔφερον ἐπανοψώριον. Ὅσακις ἐπεκράτει ἀνυπόφορον θάλπος μετὰ μεσημβρίαν, τὰ μαθήματα ἀνεστέλλοντο. Τὸ ἰκανὴν τὴν θυμηδίαν προκαλοῦν ἄγγελμα τοῦτο ἐκοινοποιεῖτο εἰς ἐκάστην τάξιν ὑπ' αὐτοῦ τρούτου τοῦ «ψυχροῦ βατράχου», ὅστις ὅμως οὐδέποτε ἔλεγεν: «Ἐπειδὴ

ἡ θερμότης εἶναι ὑπερβολικὴ, ἀναστέλλονται νὰ μαθήματα μετὰ μεσημβρίαν», ἀλλ' ἤρχετο τῆς κοινοποιήσεως διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἐπληθίθη νὰ γείνηται γελοῖος — περιττὸν νὰ εἴπω, πρὸς μεγίστην ἡμῶν θυμηδίαν. Εἰσερχόμενος δηλ. εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἡμετέρας τάξεως, ἐπεθώρει τὴν τάξιν καὶ εἶτα ἔλεγε μετὰ σοβαρότητος: «Βλέπω πάλιν πολλούς, οἵτινες ἀπουσιάζουσιν». Ἡμέραν τινὰ αὐστηρῶς ἡμᾶς ἐπέπληξεν, ἐπὶ τῷ ὅτι προσκλίνοντες, ἐξίγγομεν τὸ πλεῖστον τοῦ σώματος ἔξω τῶν παραθύρων τοῦ δευτέρου ὀρόφου. «Ἡμέραν τινὰ» ἔλεγε περαίνων τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ «θὰ καταπέσῃ τις ὑμῶν, θὰ θραύσῃ τὴν κνήμην καὶ εἶτα θ' ἀρνήται ὅτι ἔπραξε τοῦτο». Μεγάλως δ' ἐξωργίζετο ἐπὶ τῷ ὑποκόψῳ θορύβῳ, ὅστις ἐπηκολούθει τὴν μοναδικὴν ταύτην σκέψιν περὶ τῆς φιλαληθείας ἡμῶν.

Ὁ περὶ κάλλους ἄγων ἐν Κάλεμβεργ (τῆς Βιέννης). — Τῆ ἐσπερᾷ τῆς 11]23 ἰουλίου προεκηρύχθη, ἐν ἐπὶ τούτῳ τελετῇ, ἐν Βιέννῃ ἡ εὐειδεστάτη κυρία. Τὴν ἑορτὴν εἶχε διοργανώσει ἡ διευθύνσις τῆς εταιρίας Κάλεμβεργ, ἥτις κατ' ἔτος συγκροτεῖ τοιαύτην. Πάντες οἱ ἐθνογράφοι συμφωνοῦσιν ἐν τῷ ἐξῆς, ὅτι ἡ Βιέννη περικλείει ἐν ἑαυτῇ τὰς ὠραιστάτας γυναῖκας, καθ' ἐκάστην δὲ ὀνομαστικὴν ἑορτὴν αἱ Ἄνναι, αἱ Ἰωσηφίνας καὶ Αἰκατερίνας ἐυχάριστον παρέχουσιν ἀφορμὴν πρὸς τεκμηρίωσιν τῆς ἀρχαίας ἀληθείας. Ἐν τούτοις μολονότι ἡ φήμη αὕτη τῆς τῶν βιενναίων γυναικῶν καλλονῆς δὲν ἀποδεικνύεται ἐπανειλημένως ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ, πλεῖστοι ὅσοι ἔσπευσαν καὶ ἐφέτος εἰς τὴν συνάθροισιν ταύτην, μηδ' αὐτῶν τῶν πρεσβευτῶν Ῥωσίας καὶ Ἰταλίας ἐξαίρουμένων, εἰς ἣν ὁ ὁδοιπότος σιδηρόδρομος πλήθη βιενναίων καλλονῶν εἰσεκόμιζε. Τὰ ἡλεκτρικὰ φῶτα ἔλαμπον, ὑπὸ τὸ ἄπλετον δὲ τοῦτο φῶς ἤρξατο ἡ ἐκλογὴ καὶ σὺν αὐτῇ ὁ ἀδιάσπαστος θόρυβος καὶ συκίνησις. Πολλὰ νεαρὰ κυρία εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπὶ καλλονῇ γέρατος ἀποβλέπουσαι (ἦτο δὲ τοῦτο χρυσοῦν ὠρολόγιον διὰ κυρίαν, πρὸς τῇ ἀξίᾳ τοῦ ὁποῦο δέον νὰ συνυπολογίσῃ ἡ κερδαίνουσα τοῦτο καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ μέγαν θρίαμβον), ἐγερτόμεναι τῶν θέσεων αὐτῶν περιεπάτου, ἴνα ἐφελεύσωνται ἐφ' ἑαυτῶν διὰ τοῦ μέσου τούτου τὴν προσοχὴν τῶν κριτῶν, τὴ δὲ παραδείγμα τοῦτο εὔρε παράυτα πολλάς μιμητριάς. Ἐπὶ τέλους τρεῖς ὑπελείφθησαν κυρία, αἵτινες θὰ διημφισβήτουσαν τὸ μῆλον τῆς ἐριδος: μία, μέλαιναν φέρουσα κόμην καὶ ἐν γένει χαρίεσσα κόρη ἐν ἐσθῆτι χρώματος πρασίνου τῆς θαλάσσης, μία κομψὴ τὸ δέμας ἐν ἐσθῆτι ἀνοικτοῦ ροδίνου χρώματος καὶ μία, πέπλον φέρουσα κυρία ἐν ἐσθῆτι χρώματος κιτρομήλου. Ἡ τελευταία αὕτη ἠναγκάσθη κατ' αἴτησιν κυρίων ν' ἀφαιρέσῃ τὴν σκέπην, τοῦτο δὲ προὐκάλεσε ἐκ τῶν παρισταμένων διαφόρους ἐκδηλώσεις ὑπεροχῆς αὐτῆς καὶ ἰκανὸν θόρυβον παρὰ τοῖς ὀπαδοῖς τῶν ἄλλων δύο. Μετὰ μικρὸν ἡ σκηνὴ μετεβλήθη: δύο ἄλλαι κυρία προσετέθησαν εἰς τὰς ἀνωτέρω τρεῖς: λευχειμονοῦσα ξανθὴ κόρη καὶ νεαρὰ γαλλίς. Ἡ ξανθὴ ἐκηρύχθη τότε ὑπέροχος πάντων: τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ ἐγένετο ἐν εὐφημαίαις καὶ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς δεκτόν. Δευτέρα τὸ κάλλος μετ' αὐτὴν ἐθεωρήθη ἡ τῶς πεποφόρος. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ διαγωνισμοῦ, ἐψάλησαν ἄγματα, ἐκάησαν πυροτεχνήματα καὶ οἱ κατ' αὐτὸν παραστάτες ἀπεχώρησαν ἐκ Κάλεμβεργ κατὰ τὸ μεσονύκτιον.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Α'. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

Διατελῶν ἐν Πρεβέξῃ ὡς ἀνώτερος δικαστικὸς λειτουργὸς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς αὐτ. κυβερνήσεως ἐξέδραμον ἐν Νικοπόλει καὶ εἰς διαφόρους ἀρχαίας πόλεις τῆς Κάτω Ἠπείρου, συντάξα μελέτην ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἐποψιν καὶ ἐποίησάμην σπουδαίαν νομι-

1) Ἰνδικὸν φύλλον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐν Κονεκτικιούτῃ.